

УДК 339.9.012.435-339.97

Панченко В.Г.
кандидат історичних наук, докторант
Маріупольського державного університету

ВАЛЮТНИЙ НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМ ЯК СКЛАДНИК МОНЕТАРНОГО НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМУ

У статті вперше запропоновано визначення монетарного неопротекціонізму, під яким ми розуміємо таку форму неопротекціонізму, що передбачає застосування інструментів нетрадиційної монетарної політики як форми антициклічної політики, покликаної попередити негативні наслідки кризових процесів у фінансовому секторі і здійснювати стимулювальний вплив на відновлення потенціалу зростання реальної економіки. Доведено, що монетарний неопротекціонізм має за мету регулювання «дилеми несумісної трійці» і передбачає встановлення компромісу між проведенням незалежної монетарної політики, контролем обмінного курсу, зберіганням відкритим капітального рахунку, а також управлінням потоками капіталів. До інструментів монетарного неопротекціонізму віднесено політику валютної девальвації, кількісного пом'якшення, маніпулювання процентною ставкою, а також здатність трансформувати механізм монетарної трансмісії.

Ключові слова: монетарний неопротекціонізм, валютний неопротекціонізм, монетарна політика, монетарна трансмісія, конкурентна девальвація.

Панченко В.Г. ВАЛЮТНЫЙ НЕОПРОТЕКЦИОНИЗМ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ МОНЕТАРНОГО НЕОПРОТЕКЦИОНИЗМА

В статье впервые предложено определение монетарного неопротекционизма, под которым мы понимаем форму неопротекционизма, предусматривающую применение инструментов нетрадиционной монетарной политики как формы антициклической политики, призванной предупредить негативные последствия кризисных процессов в финансовом секторе и осуществлять стимулирующее влияние на восстановление потенциала роста реальной экономики. Доказано, что монетарный неопротекционизм имеет целью регулирование «дилеммы несовместимой троицы» и предусматривает установление компромисса между проведением независимой монетарной политики, контролем обменного курса, сохранением открытым капитального счета, а также управлением потоками капиталов. К инструментам монетарного неопротекционизма отнесены политика валютной девальвации, количественного смягчения, манипулирование процентной ставкой, а также способность трансформировать механизм монетарной трансмиссии.

Ключевые слова: монетарный неопротекционизм, валютный неопротекционизм, монетарная политика, монетарная трансмиссия, конкурентная девальвация.

Panchenko V.G. CURRENCY NEOPROTECTIONISM AS A FORM OF MONETARY NEOPROTECTIONISM

This article is the first one to propose the definition of neo-protectionism as the form of neo-protectionism involving use of nontraditional monetary policy instruments as a form of anti-cyclic policy designed to prevent negative effects of crisis processes in the financial sector and have stimulating effects for the recovering of the growth potential in the real economy. It is demonstrated that the monetary protectionism aims to regulate "the dilemma of incompatible trinity" and involves the compromise between implementation of independent monetary policy, exchange rate control, maintaining the capital account open, and management of capital flows. The policy of quantitative easing, manipulation with the interest rate policy, and the capacity to transform the monetary transmission mechanism are classified as the instruments of monetary protectionism.

Keywords: monetary non-protectionism, monetary policy, monetary transmission, quantitative easing policy, negative interest rate, currency devaluation.

Постановка проблеми. Валютна девальвація, що має на меті використання недооціненого обмінного курсу для вирівнювання платіжного балансу, дедалі активніше утверджується в ролі інструменту валютного неопротекціонізму, який розглядається нами як складник монетарного неопротекціонізму, здатність застосування якого напряму залежить від ступеня монетарного суверенітету. З одного боку, недооцінений валютний курс виступає податком на імпорт, з іншого – володіє потенціалом експортної субсидії. Негативні ефекти, що виникають під час його застосування для країн – торгових партнерів, виразно проявляють експансіоністський потенціал валютної політики як інструменту конкурентної боротьби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В. Лі Хоскінс і О.Ф. Хампейдж [1] під монетарним протекціонізмом розуміли монетарні маніпуляції номінальним валютним курсом для досягнення поточних цілей грошово-кредитної політики. Попри політичну привабливість монетарного протекціонізму його вплив на умови торгівлі невизначений із причини високих інфляційних ризиків. К.Дж. Нілі [2] монетарний протекціонізм ідентифікував як маніпулятивний інструмент монетарної політики. Монетарний протекціонізм як ознаку монетарної автономії крізь призму продуктованих ним спіловер-ефектів досліджували на емпіричному досвіді країн із малою

відкритою економікою К. Кацерес, Я. Кар'єр-Сволоу і Б. Грас [3]. Поширений аргумент про взаємозв'язок фіксованого обмінного курсу та експансіоністського потенціалу тарифів (за умови виконання з боку торговельних партнерів укладених раніше контрактів) розглядав Дж.К. Мартін [4]. Він наполягав на виокремленні двох продуктованих монетарною маніпуляцією каналів впливу на економічне відновлення: торговельного – через зміну споживацьких уподобань на користь неторговельних каналів унаслідок знецінення національної валюти; регуляторного – через короткостроковий вплив політики центральних банків на пошкваллення сукупного попиту шляхом підтримки валютних паритетів [4].

Мета статті полягає у вивченні маніпулятивного потенціалу валютного курсу як інструменту валютного неопротекціонізму. Водночас валютний неопротекціонізм нами пропонується розглядати як частину монетарного неопротекціонізму, прояви якого здебільшого зачіпають валютний курс, утім, не завжди спричиняють його девальвацію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Монетарний неопротекціонізм, на нашу думку, передбачає застосування інструментів нетрадиційної монетарної політики як форми антициклічної політики, покликаної попередити негативні наслідки кризових процесів у фінансовому секторі і здійснювати

стимулювальний вплив на відновлення потенціалу зростання реальної економіки. Монетарний неопротекціонізм має за мету регулювання «дилеми несумісної трійці» і передбачає встановлення компромісу між проведенням незалежної монетарної політики, контролем обмінного курсу, зберіганням відкритим капітального рахунку, а також управлінням потоками капіталів.

До його проявів ми відносимо реалізацію політики кількісного пом'якшення, яка сприяє знеціненню валюти країни двома шляхами: по-перше, воно впливає на очікування спекулянтів щодо можливості падіння вартості валюти; по-друге, значне збільшення пропозиції національної валюти призводить до зниження внутрішньої відсоткової ставки порівняно з відсотковими ставками країн, у яких кількісне послаблення не застосовується. Своєю чергою, це спричиняє зростання обсягів капіталу в девальвованій валюті, що переміщується до країн із вищими відсотковими ставками, для збільшення вигоди від інвестування і торгівлі, що призводить до подорожчання валюти цих країн. Таким чином, експорт країни – одержувача капіталу буде підірвано внаслідок зростання її валютного курсу, а зростання імпорту з країни, що здійснила кількісне послаблення, спричинить порушення торговельного балансу на користь ініціатора кількісного послаблення.

Серед інших проявів монетарного неопротекціонізму – маніпулювання політикою процентної ставки, адже від'ємні відсоткові ставки покликані стимулювати приватний сектор витратити більше, підвищувати сукупні витрати, полегшувати доступ до фінансових ресурсів та забезпечувати цінову стабільність. Утім, у випадку малих економік від'ємні відсоткові ставки можуть також застосовуватися для попередження притоку капіталу, а отже, їхній вплив на в курс національної валюти буде відрізнятися від впливу політики кількісного пом'якшення, призводячи натомість до зростання вартості національної валюти.

Трансформація механізму монетарної трансмісії як прояв монетарного неопротекціонізму уможливорює реалізацію ще однієї його форми – валютного неопротекціонізму. Під ним ми розуміємо інструмент реалізації економічних і безпекових інтересів країн шляхом використання механізму курсоутворення для підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, а також шляхом використання експансійного потенціалу валюти. Валютний неопротекціонізм, на нашу думку, реалізується через:

- проведення конкурентних девальвацій. Останні з високим ступенем апроксимації можна звести до таких: здійснення валютної інтервенції та проведення девальвації шляхом підвищення пропозиції національної валюти та скупівлі іноземних валют, унаслідок чого курс національної валюти знижується; впровадження політики кількісного послаблення, за якої центральний банк країни підвищує пропозицію грошей у країні шляхом купівлі державних цінних паперів у комерційних банків [5]. Зростання пропозиції грошей призводить до зниження відсоткових ставок в економіці та послаблення національної валюти; до зниження курсу національної валюти шляхом поширення інформації про здійснення відповідних заходів у майбутньому, що знизить будь-які стимули спекулянтів грати на підвищення валюти;

- збереження валютного суверенітету (наприклад, окремими країнами периферії ЄС свідомо затягується вступ до Валютного союзу попри відповідність фінан-

сово-економічних показників країни Маастрихтським критеріям конвергенції);

- впровадження різних курсів національної валюти для обслуговування експортних/імпортних операцій країни;

- інтернаціоналізацію валют на регіональному рівні;

- розвиток валютних союзів;

- перегляд валютних паритетів.

Під час заснування МВФ було визнано, що застосування в односторонньому порядку інтервенцій на валютному ринку може мати тривожні наслідки для інших членів. Відповідно, ст. IV, серед інших статей Угоди МВФ, зокрема, зазначає таке: «Кожен член повинен... уникати маніпулювання обмінними курсами або міжнародною валютною системою для запобігання дієвому регулюванню платіжного балансу або отриманню несправедливої конкурентної переваги перед іншими учасниками». Однак статті Угоди МВФ не визначають термін «маніпуляції» або термін «несправедлива конкурентна перевага», і протягом десятиліть Фонд надав мало вказівок щодо змісту цих понять. Виконавчою радою МВФ було надане тлумачення «маніпуляції» як політики, що орієнтована – і дійсно впливає – на рівень обмінного курсу. Крім того, маніпуляції можуть спричинити корекцію обмінного курсу або ж запобігти їй. Щодо концепції несправедливої конкурентної переваги, то в додатку до рішення МВФ йдеться про те, що члени будуть уважатися такими, що маніпулюють обмінними курсами для отримання несправедливої переваги перед іншими учасниками, якщо Фонд визначить, що: країна-член здійснює цю політику для забезпечення фундаментальної розбалансованості обмінного курсу у формі недооцінення обмінного курсу; метою такої незбалансованості є збільшення чистого експорту [6].

Вживаючи поняття «конкурентні девальвації» і «недооцінений валютний курс», ми наражаємося на небезпеку некоректної ідентифікації тих чи інших проявів монетарної політики. Так, наприклад, прем'єр-міністр Китаю Дж. Джибао стверджував, що поточна монетарна політика США – політика кількісного пом'якшення – є одним із видів торговельного протекціонізму. Тим часом американський Конгрес готовий обізвати Китай валютним маніпулятором, і голова Федеральної резервної системи Б. Бернанке дипломатично вказав на небезпеки недооцінки валюти, що створює макроекономічні дисбаланси. Натомість політику США з використання механізму валютної девальвації Б. Бернанке назвав такою, що орієнтована на досягнення внутрішньоекономічних цілей [8] і відрізняється від політики КНР із навмисного використання недооціненого юаня як інструменту експансії зовнішніх ринків. Утім, як справедливо відзначає О. Галушка [9], межа між проведенням девальвації для внутрішніх потреб та девальвації для досягнення конкурентних переваг є дуже тонкою і на разі немає механізмів для того, щоб відрізнити перше від другого.

Попри це ми спробуємо встановити відмінність між валютною маніпуляцією та традиційною монетарною політикою й у такий спосіб довести наявність валютного неопротекціонізму як інструменту монетарного неопротекціонізму.

По-перше, важливо зазначити, що для міжнародної торгівлі має значення реальний (тобто скоригований на інфляцію) обмінний курс, а не номінальний обмінний курс. Маніпуляція з реальним обмінним курсом може вплинути на торгівлю, оскільки «недооцінена» валюта робить товари,

якими торгує країна, відносно дешевшими на світових ринках і стимулює внутрішнє виробництво за рахунок її торговельних партнерів.

Валютна маніпуляція зазвичай вважається синонімом тривалої стерилізованої валютної інтервенції – зазвичай для ослаблення національної валюти – або використання законів чи нормативних актів підтримання валюти країни недооціненою для отримання торговельних переваг. Статті Угоди Міжнародного валютного фонду забороняють таку тактику, але не містять механізмів примусу.

З погляду макроекономічної теорії багато видів економічної політики (у тому числі монетарної політики, як, наприклад, нещодавнє кількісне пом'якшення у США) впливають на зміни відсоткових ставок, цін та обмінних курсів, але не вважаються валютною маніпуляцією, оскільки такі зміни робляться насамперед для внутрішніх потреб країн і мають лише помірний і тимчасовий вплив на реальні обмінні курси. Водночас, урахувавши статус долара як резервної валюти, роль, що відіграє ФРС у координації міжнародної економічної політики в монетарній сфері, а також статус США як країни – нетто-боржника, ми наполягаємо, що кількісне пом'якшення, з огляду на його зовнішні ефекти, підпадає під визначення інструменту валютного неопротекціонізму.

На відміну від таких внутрішньо спрямованих видів політики, багато країн з економіками, що формуються, прискіпливо управляють обмінними курсами для сприяння реалізації стратегій зростання на основі експорту. Народний банк Китаю запобіг швидко оцінюванню юаню (RMB), купуючи активи в доларах США (тобто продаючи власну валюту RMB) і забороняючи більшість міжнародних купівель активів у RMB (контроль капіталу). На додаток до цього НБК використовує вимоги до резервів для стримування внутрішньої інфляції, яка давала б реальну оцінку. Уповноважені лідери КНР при цьому стверджують, що стабільний RMB є корисним для Китаю та всієї світової економіки. Але оскільки така політика обмінного курсу спрямована назовні, слід говорити про те, що така політика являє собою валютну маніпуляцію для здобуття переваг у торгівлі. Втім, варто відзначити, що попри ці заходи на оцінку реальної вартості RMB щодо долара США останніми роками впливають водночас і номінальна оцінка, і зростаюча інфляція в Китаї, внаслідок чого реальна оцінка починаючи із середини 2006 р. більше ніж на 20% вище.

Однак китайські високоурядовці праві, стверджуючи, що величезний дефіцит торгівлі США зумовлений переважно рішеннями американців щодо заощаджень/інвестицій, які, ймовірно, є відносно нечутливими до змін реального обмінного курсу RMB/долар. Урешті-решт, оцінений RMB дав би користь китайським споживачам і американським виробникам, але, ймовірно, мав би дуже помірний вплив на загальний рівень торговельного дефіциту США.

Втім, оскільки ця китайська політика обмінного курсу спрямована назовні й міцно ґрунтується на регуляторних правилах, які стримують нормальні сили ринку, тут можна говорити про те, що така політика являє собою валютну маніпуляцію для здобуття переваг у торгівлі.

Отже, коли йдеться про недооцінений або переоцінений обмінний курс, важливо дати відповідь на питання: по відношенню до чого, власне, є недооціненим національний курс валюти? В економічній літературі недооцінювання або переоцінювання обмінного курсу розглядається по відношенню до паритету

купівельної спроможності (ПКС) чи до курсу, необхідного для збалансування поточного рахунку.

Іншим підходом до визначення недооцінених та переоцінених обмінних курсів є їхнє порівняння з гіпотетичним обмінним курсом, необхідним для збалансування поточного рахунку. Якщо посадовці розглядають профіцит поточного рахунку як результат того, що країна занадто багато експортує чи недостатньо імпортує, то вони можуть почати шукати засоби зменшення експорту та збільшення імпорту. Зміна обмінного курсу є одним із таких засобів.

Економічна теорія вказує на те, що ревальвація обмінного курсу робить імпортні товари доступнішими для національних споживачів, а експортні товари – дорожчими для іноземних споживачів. Отже, у цьому разі ревальвація обмінного курсу призведе до усунення профіциту поточного рахунку за рахунок скорочення експорту та підвищення імпорту. Таким чином, можна констатувати, що початковий обмінний курс до ревальвації був недооціненим.

Розглядаючи вищезгадану теорію, можна прийти до висновку, що існує якийсь «правильний» обмінний курс, який задовольняє вимоги паритету купівельної спроможності чи збалансованого поточного рахунку, а недооцінені та переоцінені обмінні курси є «неправильними» [10]. Якщо міркувати про недооцінений обмінний курс у контексті його «неправильності», нескладно дійти висновку, що він буде мати якісь негативні економічні наслідки. В економічній літературі недооцінювання обмінного курсу відносять до серії заходів економічної політики «розори сусіда» (*beggar-thy-neighbor*), тобто поліпшення країною стану своєї власної національної економіки заходами, які створюють проблеми для національних економік інших країн. Водночас потужність негативних ефектів, здійснюваних країною, що імплементує політику конкурентної девальвації на її країни-партнери, залежатиме від ступеня взаємозалежності їхніх торговельних та фінансових потоків.

До потенційно небезпечних наслідків девальвації З. Луцишин і Н. Резнікова [7] відносять: зниження рівня якості життя громадян через падіння їхньої купівельної спроможності (через подорожчання імпорту); зростання інфляції; подорожчання обслуговування зовнішнього боргу; зменшення стимулів до іноземного інвестування в країну; скорочення зайнятості в одних країнах і виникнення дефіциту поточного рахунку в інших.

Що стосується феномену добробуту, то поліпшення умов торгівлі, на думку авторів, може значно переважати над наслідками скорочення виробництва. Зокрема, коли рівень перерозподілу витрат через валютний курс є високим, девальвація дає змогу вітчизняним виробникам збільшувати свою ринкову частку в третій країні за рахунок інших конкурентів. Однак високий рівень перерозподілу також призводить до падіння їхніх відносних цін. Через останній ефект двостороння торгівля між країнами, які конкурують у світовій економіці, зменшує стимули використовувати політику валютного курсу як інструмент підвищення конкурентоспроможності.

Водночас низький рівень перерозподілу витрат підвищує ймовірність того, що девальвація буде конкурентною. Оскільки відносні ціни в національних валютах ізольовані від зміни валютних курсів, девальвація спричиняє зростання прибутків експортерів і реальних вітчизняних доходів, так що вітчизняні домогосподарства можуть збільшити своє споживання. З огляду на те, що іноземні виробники повинні задовольняти додатковий попит за незмін-

них споживчих цін, вони зазнають утрат доходів від продажів. Така девальвація має наслідком розорення сусіда, оскільки у цьому разі виробники змушені більше працювати, щоб задовольнити будь-який заданий рівень споживання [7].

У такому контексті у недооцінювання обмінного курсу є два тісно взаємопов'язані наслідки:

1. Недооцінювання обмінного курсу національної валюти призводить до поліпшення національного торговельного балансу.

2. Як наслідок, недооцінювання обмінного курсу національної валюти призводить до погіршення торговельних балансів інших країн.

Спробу емпірично підтвердити ці два твердження робить С. Мбайє [11], який розглянув набір даних про торгівлю 62 країн (28 розвинених та 34, що розвиваються) у період 1990-2007 рр., які охоплюють більше 90% світової торгівлі (табл. 1). Наслідки недооцінювання обмінного курсу аналізуються за допомогою такої моделі:

$$(TB / Y)_{it} = \alpha + \beta_1 MISALIGN_{it} + \beta_2 MISALIGN^*_{it} + \beta_3 Y_{it} + \beta_3 Y^*_{it} + f_{HF} + f + f^* + f_t + \varepsilon_{it}$$

де: (TB / Y) – відношення двостороннього торговельного балансу між країнами H і F, поділене на ВВП країни H;

α – набір фіксованих ефектів;

$MISALIGN_{it}$ і $MISALIGN^*_{it}$ – ступінь недооцінювання обмінних курсів національної та іноземної валюти відповідно;

Y_{it} – ВВП країни національної валюти;

Y^*_{it} – ВВП країни іноземної валюти;

f_{HF} – фіксовані ефекти для пари країн;

f – фіксовані ефекти для країни національної валюти;

f^* – фіксовані ефекти для країни іноземної валюти;

f_t – часові фіксовані ефекти;

ε_{it} – залишок.

Найбільш репрезентативними виступають коефіцієнти β_1 і β_2 , які дають змогу зробити оцінку впливу недооцінювання обмінних курсів на торговельний баланс. Будуючи дев'ять різних специфікацій для оцінки цих коефіцієнтів, отримуємо: перші чотири – на основі методу оцінки параметрів різницевого узгального методу моментів (УММ); останні п'ять –

на основі методу оцінки параметрів системного УММ. Специфікації $misppr$ базуються на визначенні недооціненого обмінного курсу через ПКС, а специфікації $misbeer$ – на визначенні недооціненого обмінного курсу через баланс поточного рахунку. Різні специфікації також містять додаткові пояснювальні змінні для перевірки стійкості результатів моделі.

Результати моделі є стабільними та статистично значущими і підтримують гіпотезу про ефекти «розори сусіда» від недооцінювання обмінного курсу. По-перше, недооцінювання національної валюти призводить до поліпшення поточного торговельного балансу країни – адаптанта конкурентних девальвацій. Оцінки цього ефекту вказують на те, що кожен раз, коли національна валюта недооцінюється на 10%, національний торговельний баланс поліпшується від 0,4 до 0,8%. По-друге, недооцінювання іншою державою своєї національної валюти має протилежний ефект: кожен раз, коли іноземна валюта недооцінюється на 10%, національний торговельний баланс погіршується на 0,2-0,5% [12]. Таким чином, ми можемо стверджувати, що конкурентні девальвації дійсно можна використовувати як інструмент неопротекціонізму.

Висновки. Неопротекціонізм валютний на відміну від інших його модифікацій є дієвим інструментом політики «розори сусіда» (beggar-thy-neighbor), що дає змогу зарахувати його до інструментів неомеркантилістської політики. Недооцінювання національної валюти призводить до поліпшення сальдо поточного балансу, погіршуючи при цьому торговельний баланс країн-партнерів. Водночас за плаваючого режиму валютних курсів позитивні ефекти конкурентної девальвації обмежуються короткостроковим горизонтом планування, які будуть тим меншими, чим активнішими будуть вжиті контр-заходи країнами-партнерами країн-девальвантів. Якщо відповідно на запроваджену політику конкурентної девальвації країни-партнера стане аналогічна політика, тоді виникнуть усі підстави для засвідчення факту розгортання «валютної війни». Якщо ж відповідно стане реалізація монетарної політики, спрямованої на роздмухування дефляційних тенденцій, то в країнах, що адаптують такий варіант реагування, підвищується ризик згорання обсягів виробництва, зростання безробіття, зменшення доходів до бюджету, скорочення державних витрат. Таким

Таблиця 1

Вплив недооцінювання обмінного курсу на відношення національного торговельного балансу до ВВП

	Відношення національного торговельного балансу до ВВП			
	Різницевий УММ			
	misppp1	misppp2	misbeer1	misbeer2
Лаг відношення торговельного балансу до ВВП	0,850**	0,651**	0,432**	0,644**
Недооцінювання національної валюти	4,063***	3,692**	7,855*	7,532***
Недооцінювання іноземної валюти	-4,806***	-3,226**	-3,117***	-4,135***
Національний реальний ВВП	-0,011**	-0,004**	-0,003**	-0,002**
Іноземний реальний ВВП	0,003**	0,001***	0,0001**	0,001**
	Системний УММ			
	misppp1	misppp2	misbeer1	misbeer2
	Лаг відношення торговельного балансу до ВВП	0,802***	0,882***	0,945***
Недооцінювання національної валюти	4,911***	5,906***	6,935***	7,790***
Недооцінювання іноземної валюти	-3,547**	-3,243***	-2,047**	-2,970**
Національний реальний ВВП	-0,002*	-0,001**	-0,002**	-0,002**
Іноземний реальний ВВП	0,0001***	0,001**	0,004**	0,002*

Примітка: *** – 99%, що оцінене значення коефіцієнта знаходиться в межах стандартної похибки; ** – 95%, що оцінене значення коефіцієнта знаходиться в межах стандартної похибки; * – 99%, що оцінене значення коефіцієнта знаходиться в межах стандартної похибки.

Джерело: <http://publi.cerdi.org/ed/2012/2012.39.pdf>

чином, для торговельних партнерів країн, які недооцінюють обмінний курс своєї національної валюти, існує також низка інших наслідків, серед яких виокремлюємо: ефекти зростання або падіння добробуту для різних учасників економіки; зміну темпів інфляції; зміну рівня безробіття. Проте нині існує брак емпіричних досліджень щодо цих ефектів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Hoskins Lee W. A Critique of Monetary Protectionism / W. Lee Hoskins, O.F. Humpage // Economic Commentaries of Federal Reserve Bank of Cleveland. – 1990 [Electronic resource]. – Mode of access: https://fraser.stlouisfed.org/scribd/?item_id=495444&filepath=/files/docs/historical/frbclev/econcomm/econcomm_19900515.pdf#scribd-open.
2. Neely Ch. The Difference Between Currency Manipulation and Monetary Policy / Ch. Neely // Economic SYNOPSIS. – 2011. – № 5. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://files.stlouisfed.org/files/htdocs/publications/es/11/ES1105.pdf>.
3. Caceres C. Global Financial Conditions and Monetary Policy Autonomy / C. Caceres, Y. Carrière-Swallow, B. Gruss. – 2016. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2016/wp16108.pdf>.
4. Martijn J.K. Real exchange rate changes as a cause of protectionism / J.K. Martijn // De Economist. – 1989. – Vol. 137. – P. 328-350. [Electronic resource]. – Mode of access: link.springer.com/article/10.1007/BF02115698.
5. Georgiadis G. Growth, Real Exchange Rates and Trade Protectionism since the Financial Crisis / G. Georgiadis, J. Gräß // The European Central Bank. – 2013 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1618.pdf>.
6. Surveillance Guidelines: Landmark Framework for IMF Surveillance // IMF Survey Online – 21 June 2007 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2007/POL0621B.htm>.
7. Луцишин З. Конкурентні девальвації у валютних війнах: фінансові проєкції неопротекціонізму / З. Луцишин, Н. Резнікова // Міжнародна економічна політика. – 2013. – № 2(19). – С. 48-65.
8. Strupczewski J. Analysis: G20 promises unlikely to end devaluation debate / J. Strupczewski // Reuters. – 16.02.2013 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.reuters.com/article/2013/02/16/us-g20-devaluationidUSBRE91F05S20130216>.
9. Галушка О.М. Девальвація національних валют великих економік та її вплив на курс гривні / О.М. Галушка // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 6. – Т. 1. – С. 178-184.
10. Suranovic S.M. International finance theory and policy // The International Economics Study Center. – 25 January 2006 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://internationalecon.com/Finance/Fch30/F30-6.php>.
11. Mbaye S. Beggar-thy-Neighbor effects of currency undervaluation: Is China the tip of the iceberg? // CERDI. – December 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://publi.cerdi.org/ed/2012/2012.39.pdf>.
12. Mbaye S. Beggar-thy-Neighbor Effects of Currency Undervaluation: Is China the Tip of the Iceberg? / S. Mbaye. – 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://publi.cerdi.org/ed/2012/2012.39.pdf>.
13. Balance of payments and international investment position manual / The International Monetary Fund. – 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>.

УДК 339.92

Шлапак А.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного обліку і аудиту
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

КОНКУРЕНТНІ ПОЗИЦІЇ США НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Стаття присвячена комплексній оцінці сучасних конкурентних позицій Сполучених Штатів Америки на глобальному ринку. Детально проаналізовано товарну структуру експортно-імпорتنних операцій США. Розглянуто особливу специфіку американської зовнішньої торгівлі.

Ключові слова: глобальний ринок, експортно-імпорتنні операції, товарна структура, зовнішня торгівля.

Шлапак А.В. КОНКУРЕНТНЫЕ ПОЗИЦИИ США НА ГЛОБАЛЬНОМ РЫНКЕ: СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ

Статья посвящена комплексной оценке современных конкурентных позиций США на глобальном рынке. Детально проанализирована товарная структура экспортно-импортных операций США. Рассмотрена особенная специфика американской внешней торговли.

Ключевые слова: глобальный рынок, экспортно-импортные операции, товарная структура, внешняя торговля.

Shlapak A.V. CONTEMPORARY COMPETITIVE USA POSITIONS IN THE GLOBAL MARKET

The article is devoted to a comprehensive assessment of the current competitive positions of the United States on the global market. The commodity structure of US export-import operations has been analyzed in detail. The special specifics of American foreign trade are considered.

Keywords: global market, export-import operations, commodity structure, foreign trade.

Постановка проблеми. Наявні ресурсні можливості, форми і рівні, важелі і механізми забезпечення конкурентного лідерства Сполучених Штатів Америки у глобальних умовах є досить масштабними і диверсифікованими, здатними забезпечити максимально повну реалізацію національних інтересів цієї наддержави як у внутрішній сфері, так і на міжна-

родному поприщі. Глобальне конкурентне лідерство досягається США за багатьма каналами і напрямками діяльності економічних агентів різних форм власності – у виробничій, торговельній, інвестиційній, фінансовій, науково-технічній, інтеграційній, міграційній та інших сферах. При цьому однією з найважливіших із них є саме зовнішньоторговельна